

TORONTÁLI KÖZLÖNY.

Egyesült „Felső Torontali“ és „Kikindai Közlöny“,

P O L I T I K A I L A P.

Megjelenik hetfőn, szerdán, pénteken és vasárnap.

Levél a szerkesztőhöz.

Nagy-Kikinda, 1897. szept. hó 18.

Telintetes Szerkesztő Úr!

Beesés lapja 109. számában „Botrány a gimnáziumban“ c. alatt foglalkozik a helybeli áll. gimnázium igazgatójának azon eljárásával, a mely az érdekelt felekezetek és az ő személye között kiegyenlíthetetlen viszonyt teremtett. Azért említem az igazgató személyét, mivel a most kísértő türelmetlen szellemet sem a gimnázium korábbi vezetésének, sem a tantestületnek, sem a rom. kath. egyháznak, sem a rom. kath. hívek rovására legkisebb mértékben sem írhatom, egyedül ő a felelős mindazokért, a melyek előfordultak. Miután azonban én is hozzá kívánok járulni a helyzet tisztázásához és a „Torontali Közlönyben“ felsorolt eseteket teljesen ismerem, engedje meg, hogy azoknak teljes történetét adjam:

Két esetet regisztrált *Tel. Szerkesztő Úr!* Ezek egyike *Németh Ödön* ág. hitv. ev. gimnáziumi tanuló esete, a másik *Berényi István* ev. ref. gimnáziumi tanuló esete:

Németh Ödön ág. hitv. evang. növendék vallás oktatása ellen *öt éven* át nem volt kifogás. Azonban, tudomásom szerint, tavaly, közel a vizsga előtt, *Dr. Kocsányi Antal* igazgató a gyermek apját *Németh Antal*, törvényszéki bírót és egyh. felügyelőt, a legkomolyabban figyelmeztette, hogy jövő tanévtől kezdve fiát r. k. hitoktatásra fogja kényszeríteni. Ezen eljárást azzal indokolta, hogy csak most fedezte fel, hogy a gyermek rom. kath. lelkész által lett megkeresztelve. A gyermek apja és lelkésze figyelmeztették az igazgatót, hogy az 1868 évi 53 t.-c. 12 §-a szerint a vegeyes házasságból származó gyermekek *nemök szerint követik a szülők vallását* és ezzel szemben sem a *dogma*, sem reverzálisok, sem elkeresztelési kísérletek nem érvényesülhetnek.

A kifogásolt keresztlevélben világosan benne van, hogy az apa vallása ág. hitv. evangélikus és csak az anyáé rom. katolikus, kétségtelen tehát, hogy az idézett törvény értelmében *micsoda* vallást kell a fiúnak követni.

Az igazgató azonban kijelentette, hogy ránézve csakis a dogma irányadó, annak értelmében pedig a kath. pap által teljesített kereszttség eltörölhetlen jellegű és ennélfogva ragaszkodik azon követeléséhez, hogy *Németh Ödön*, a ki már „16 éves“, jelentkezék lelkésze előtt és ott jelentse ki azon elhatározását, hogy a rom. kath. hitről az ágostai hitvallásra át akar térni és erről hozzon bizonyítványt, hogy így igazolja vallási hovatartozandóságát.

Az 1896/97 évi tanévben ezen fenyegetését nem érvényesítette az igazgató, hanem fentartotta a mostani tanévre, a midőn a beiratások alkalmával jelentkező fiutól a legszigorúbban követelte az említett bizonyítványt.

A gyermek lelkésze ilyenmő bizonyítvány kiadását lehetetlennek és a legnagyobb sérelemnek nyilvánított, és azt egyenesen megtagadta.

Hanár most az igazgatónak jóhiszemű kételei lettek volna arra nézve, hogy a fiu mely valláshoz tartozik, akkor a vallásoktatási kérdésnek függőben tartása mellett a fiut mégis felvette volna, de ő felsőbbségének meghallgatása nélkül az öt éven keresztül felvett fiut a hatodik osztály küszöbén önhatalmulag kizárta. A tanterületi főigazgató azonban korrigálta

az igazgató eljárását és az apa kérelmére a fiúnak felvételét elrendelte.

Az ügyet magát az evangélikus egyház tanácsa főhatósága útján a közoktatásügyi miniszterhez terjesztete fel mint vallási zaklatást.

Az elfogulatlan olvasóra bízom én is a konzekvenciák levonását, a melyeket a „Torontali Közlöny“ cikkirója különben is levont már.

A másik eset *Berényi István* ref. gimn. tanuló esete. Nevezett tanuló rom. kath. apának a gyermeke, de apja időközben evang. református vallásra tért át még akkor, a mikor a gyermek 7 éves korát nem töltötte be és az áttérést szabályozó 1868. évi 53. t.-c. 3-8. értelmében *az áttérő apát a fiú ennek vallásában követte*.

A beiratás alkalmával a fiu részéről elmulasztották felmutatni az apa áttérését igazoló bizonyítványt. — Ez esetben az igazgató jogosan mondotta volna, hogy a gyermeket rom. katolikusnak tartja mind addig, míg az áttérési bizonyítványt meg nem kapja és tapintatos eljárással a gyermek vallásoktatását függőben tartotta volna.

Ő azonban mit tett? A gyermek lelkésze előtt kijelentette, hogyha a szükséges áttérési bizonyítványt 3 nap alatt meg nem kapja: *a gyermeket kizárja*. Nem adok kifejezést abbéli megütközésemnek, hogy miképen érzi magát feljogosítva az igazgató ily lényeges okmány beszerzésére nézve csak 3 napi terminust szabni és ennek be nem érkezése esetén önkényes kizárással fenyegetni a gyermeket!

A botrány veleje ebben az, hogy még azt a *három* napot sem várta be a direktor és a gimnázium folyosóján több tanuló gyermek előtt, a rom. kath. kaplannal egyetértőleg szemelték áldozatul a gyermeket és azt előbb szép szóval, aztán pedig erőszakkal akarták a vallásórára behurcolni.

Elhez sem fűzök kommentárt.

Az igazgató maga szolgáltatott bizonyítékot eljárásának helytelenítésére, mert utóbb a kérdéses bizonyítvány felmutatása után a gyermek evang. ref. vallásoktatását szóltanul tűrte.

Igy történt a két eset és ezek mindent bizonyítanak inkább, mint az igazgatónak jóhiszeműségét.

E vakmerő felekezeti türelmetlenség, remélem, illetékes helyen kellő elbírálásban részesül.

H I R E K.

Nagy-Kikinda, 1897. szept. hó 18.

Az igazságügyiminiszter Fehértemplomban. Erdély Sándor igazságügyiminiszter tegnap délelőtti vezével, Pálffy verseei főispánal, Fehértemplomba utazott és megvizsgálta az igazságügyi hivatalokat. Délután visszautazott Versecere.

Fegyelmi feljelentés a gimnáziumi igazgató ellen. Lapunk tegnapi számában oprosztrofált eljárása miatt a gimnáziumi igazgatónak a helybeli evang. református egyház tanácsa, mint értesülünk, fegyelmi feljelentést intéz a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. Ugyanitt említjük azt is, hogy hasonló feljelentéssel élt a helybeli ág. hit. evang. egyház is, a mely egyházi főhatósága útján tette meg a szükséges lépéseket a vallás és közoktatásügyi miniszternél az igazgatónak felekezeteket zaklató eljárása ellen.

Eljegyzés. Messinger Zsigmond a Messinger és fiai helybeli kereskedelmi cég baltagja eljegyezte Fűrth Ida kisasszonyt Linceből.

Jakabffy főispán jubileuma. Jakabffy Imre, Krassó-Szörény vármegye főispánja f. é. október hó 25 én üli meg főispánná történt kinevezetésének tizedik évfordulóját. Mint Lugosról írják, Krassó-Szörény vármegye közönsége nagy előkészületeket tesz a jubelium fényes megünneplésére. A többek közt tervbe van véve, hogy a jubileum napján le fogják leplezni Jakabffy főispán areképét a vármegye közgyűlési termében.

Egyházi kongresszus. A szerbek után most a románok készülődnek egyházi kongresszusra. Ezt bizonyítja az a nagyszabeni jelentés, mely szerint Román Miron nagyszabeni érsek-metropolita egy e hó 14-én kilocsájtott körlevélben október elsejére Nagy-Szebenbe összehívta a görög keleti román egyház kongresszusát.

A mezőgazdasági bizottság tegnapi d. u. Dr. Bogdán Zsvikó polgármester elnöke alatt gyűlést tartott. A gyűlés lefolyásáról a következőket közöljük: Az urbéri és a városi rétből lévő földeknek a kukorica törést folyó hó 27 étől engedélyezik. A városi bérföldeknek helyes értékesítése érdekében Dr. Bogdán Zsvikó polgármester igen célszerű indítványt tett, a melyet a bizottság egyhangulag magáévá tett és határozatilag kimondotta, hogy az indítványt a közgyűlés elé terjeszti elfogadás illetve életbe léptetés céljából. Az indítvány szerint a városnak mintegy 4000 hold bérföldje a következőképpen lenne kiadandó: 2000 hold két holdas parcellákban két évre, úgy mint eddig, hogy a város szegényebb lakossága is bérelhessen; 1000 holdat 10 holdas parcellákban, és ezer holdat 50 holdas parcellákban 6-10 évi idő tartamra azért, hogy a földek így a jobb művelés folytán jobban értékesíthetők legyenek.

Az országgyűlés képviselőt választók 1898-ra érvényes listája ellen beadott felszólamlásokra f. hó 11-én hozta még a központi választmány határozatát. A határozatok elleni észrevételek megtehetése céljából a lista szeptember 20-30-ig közszemlére van kitéve, a hol a hivatalos órák alatt bárki által betekinthező.

Műtanrendőri bejárás. A kereskedelemügyi miniszter elrendelte a szegedi—karlovai helyi érdekű vasút műtanrendőri bejárását. A bejárást szeptember hó 25-én reggel 8 órakor kezdik meg a szegedi állomáson.

Megrendszabályozott plébános. A verseci gör. kel. szerb egyházmegyei szentszék Milits Zsvion plébánost engedetlenység miatt lelkészi állásáról egy hónapra felfüggesztette. Nevezett ugyanis a többi verseci szerb lelkészekkel együtt Baich Milos báró temetésére Varadiára ment, dacára annak, hogy utasítva volt, miszerint Versecen maradjon. Milits plébánost már a múlt évben is kemény büntetéssel sújtották, mert a püspök tilalma ellenére a cár házassági ünnepélyére Moszkvába utazott.

Ellenőrzési szemlék. Lapunk hirtetősei között részletesen megolvashatók az ellenőrzési szemlékre vonatkozó intézkedések. Mind a három szemlést rövid időközben egymásután tartják a városháza nagytermében. A honvédekét okt. hó 4-én; a közös hadseregbeliéket okt. 11-én; a népfelkelőket okt. 18. 19 és 20-án.

Szerb tanítók lakomája. A helybeli szerb néptanítók az iskolai év megnyitása alkalmából f. hó 15-én a K o h n szálló kistermében társasvacsorát rendeztek. Az estén lelkes szavakkal üdvözölték a jelen volt B o g d á n dr. egyházi elnököt.

A perronjegyek. A m. á. vasutak igazgatósága tapasztalja, hogy az ugynevezett perronjegyekből befolyó jövedelem, dacára a forgalom emelkedésének, folyton csökken. A m. á. v. igazgatósága ezt annak tudja be, hogy az állomásokon nem veszik komolyan a pályaudvari belépőjegyek váltását, a nélkül is beeresztik a közönséget a perronra. Mivel a perronjegyekből befolyó jövedelem a nyugdíjintézet javára esik, az igazgatóság 106752. számú rendeletével, részint ebből az okból, de részint a rendfentartás szempontjából is, szigorúan utasította az állomásokat, hogy a perronra való belépést a leghatározottabban ellenőrizzék.

Verekedő sógorok. J ä g e r János és E s z t ó Ferenc sógorok, ennél fogva nem szeretik egymást. J ä g e r János ugyanis elkergette a feleségét, E s z t ó Ferenc meg eljött ezért a sógorhoz, hogy számonkérje nővérének illetén megszegyenítését. A számonkérésből perlekedés lett, és a perlekedésből alapos verekedés, miközben J ä g e r úgy szúrta hátba sógorát, hogy ez egy pár hétig alig vakarja meg a helyét. A szurkálásnak a rendőrségnél lesz a folytatása.

Lassú munka. Olvasóink bizonyára velünk örültek, a midőn több ízben megemlékeztünk arról, hogy a „Bara“ lecsapolása minél hamarabb bekövetkezik. Akkori értesülésünk szerint azt írtuk, hogy a munkálatokhoz még az ősszel hozzáfognak. Már jól belejutottunk az őszbe és még semmit sem észlelünk a kilátásba helyezett munkákból. Vagy tán azért késnek, mert a kulturmérnökség még nem készült el a tervekkel? Jó lenne egy kissé megsürgetni ezeket az urakat.

Leány internátus. A délmagyarországi földmivelők szegedi egyesülete alig néhány esztendei főállása óta dicséretes törekvéssel segíti elő a hazafiság ügyét. Az egyesület vezetőségének első nagy eredménye a szegedi virágzó tápintézete, hol évenként százötven idegen ajku fiut nevel a magyar hazának. De nemcsak a fiuk nevelése képezi a derék egyesület főcélját, hanem a lányoké is. Mint megbízható forrásból értesülünk, a közel jövőben a leányok számára is tápintézetet fog alapítani Szegeden a délmagyarországi földmivelők egyesülete, mert nemcsak magyar hazafiak akar adni a hazának, hanem magyar honleányokat is.

Siránkozó német színészek. Doba német színtársulata tegnap fejezte be előadásait Versecen s hangsúlyozván azt, hogy a belügyminiszter ismeretes rendelete hazátlanná tette őket, búcsút vett attól a kicesi közönségtől, mely előadásait látogatta. Sok ajándékot és érzékeny búcsút kaptak. Ez azonban nem jelent sokat, mert sokszor játszottak üres ház előtt. Dacára a nagy agitációnak, a közönség nem igen pártolta a német társulatot, mely innen Fehértemplomba távozott.

Megrendszabályozott tánciskolák. A belügyminiszter leirt a megyéhez, hogy a táncitanítók egyesülete által a millennium esztendejében a táncitanítói rendtartás megalkotása tárgyában a képviselőházhoz benyújtott memorandumot tanulmányozva, arra az elhatározásra lett kényszerítve, hogy a tánciskolákat erkölcsrendőri szempontból reformálni fogja. Ezután csak azok a magyar állampolgárok lehetnek táncitanítók, a kik kifogástalan előéletűek, táncitanítói oklevéllel vagy a táncitanítók egyesülete által kiállított bizonylattal bírnak. A kolonokat életkor szerint kell elrendezniök s a gyermekek táncórája nem terjedhet 9 órán túl. De a nagyok mulatságának is vége, ha elérkezik a zenélési záróra! Csak egy zongora vagy egy hegedű szó mellett lehet járni a valcert meg a kreutepolkát s idegen embernek nem szabad táncolni. Étel, ital tilos, — kivéve az ártatlan limonádé!

Felétős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. KISS KÁROLY.

Pályázat.

A Nagy-Kikindán üresedésben levő rom. kath. kántori állásra ezennel pályázat hirdettetik. Ez állomással 700 frt évi fizetés, nem különben 200 frt stóla — és misedijvan egybekötve. Megjegyeztetik, hogy a kész fizetés 3 évi sikeres szolgálat után 800 frtra emeltetik fel, s hogy a megválasztott kántor, amennyiben kellő zenei képzettséggel bír, mellékjövédelmre is számíthat. A választást próba énekítés előzi meg, melyen a pályázók a saját költségükön vehetnek részt. A kik magukat a próbának alá nem vetik, a választásnál figyelembe nem vehetők. A megválasztandó kántortól megköveteltetik, hogy jó hangon kívül magyar és német nyelven végzendő kántori teendőkből kellő jártassággal bírjon és a helyi viszonyoknak megfelelő egyházi énekkart tartson fenn, egyben megkivántatik, hogy kifogástalan erkölcsi magaviseletű, rom. kath. vallású és 40 éven aluli magyar állampolgár legyen. Az állomás ez évi december hó 16-án foglalandó el. Fölhivatnak az ezen állomást elnyerni óhajtok, hogy életkorukat, illetőségüket, erkölcsi magaviseletüket és képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket bezárólag ez évi október hó 20-ig nyújtsák be alulírottánál. A próba énekítés napja annak idején a pályázókkal levélben közölni fog.

Nagy-Kikinda, 1897. évi szeptember hó 15-én.

Dr. EBNER ALAJOS,
főesperes-plébános.

559 1-1

NKikinda r. t. város polgármesteri hivatalától

14729 szám

köz. 1897.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, mikép Nagy-Kikinda város területén tartózkodó nem tényleges honvéd legénységre nézve az ellenőrzési szemle folyó évi október hó 4-én d. e. 8 órakor a városház nagytermében fog megtartatni.

Ezen ellenőrzési szemlén mindazon nem tényleges honvédek kötelesek megjelenni, kik a folyó év folyamán sem tényleges szolgálat, sem katonai kiképzetés alatt nem állottak sem fegyvergyakorlatban részt nem vettek.

Felhívattak tehát Nagy-Kikinda város területén tartózkodó összes nem tényleges honvédek, hogy a mondott időben és helyen honvéd igazolványaikkal el látva pontosan annál is inkább jelenjenek meg, mert a meg nem jelenők vagy elkésve érkezők az utószemlén Szegeden

a kiegészítő parancsnokság székhelyén kötelesek megjelenni és ezen felül ha elmaradásukat igazolni nem képesek a véderőről szóló 1889. évi VI. t.-c 55 §-a illetve a törvény végrehajtásához kiadott utasítás 36. §-a értelmében a katonai fegyelmi szabályok szerint meg is fogják büntettetni.

A mennyiben az ellenőrzési szemle folyó évi október hó 4-én befejezhető nem lenne, úgy az következő napon fog folytatatni, illetve befejeztetni.

Az utóellenőrzési szemle folyó évi november hó 10. és 11-én Szegeden tartatik meg.

Kelt Nagy-Kikindán, 1897. évi szeptember hó 15-én.

Augusztin Miklós,

558 1-1

városi főjegyző,
mint katonaiügyi elnök.

11891 sz. tkv. 1897

Arverési hirdetmény.

A n. kikindai kir. tszék mint t. vi. hatóság közhírré teszi hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Arnovlyevics Szvetozár sargrádi (bulgária) lakos végrehajtást szenvedett ellen 589 frt 32 $\frac{1}{2}$ kr tőke s jár. kielégítési miatti ügyében a területén levő mokrin községben fekvő a mokri 1953 sz. tkvben A. I. (623-624) hr számú foglalt ház s beltelek 1600 frt kikiáltási árban Mokrin községében a községházánál 1897. évi október hó 20-ik napján délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ óra kor birói végrehajtási arverés alá fog bocsájtatni és a kikiáltási áron alulis el fog adatni.

A C. 5 sz. a. fenti ingatlanra özv. Arnovlyevics D. fina javára bekebelezett özevgyi jog az arverés által nem érintetik. Ha azonban az ingatlan ezen szolgálmi jog fenntartása mellett a megelőző C 1 sorsz. alatt tehertertel kielégítésére szükségesnek mutatkozó 490 frtnél csekélyebb árban adatnék el azon esetben az arverés hatálytalanná válik, és a fenti ingatlan a jelzett özevgyi jog fenntartása nélkül fog a kitiizott határnapon új ből eladatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

N.-Kikindán, 1897. évi június hó 25-én.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

554 1-1

Dr. Szendrődy, kir. tszéki bíró

CIPŐK

RENDKIVÜL OLC SÓ ÁRON!

A folyton nagyobb arányokat öltő konkurenciának élét veendő, elhatároztam, hogy gazdagon felszerelt cipőraktárom saját készítésű áruit önköltségen fogom árusítani, ép azért a

LEGELEGÁNSABB

és legtartósabb

férfi-, női- és gyermek-cipőket

még a szokott gyári árakon alól is eladom. Munkák megrendelésre szintén rendkívül olcsón és gyorsan készülnek.

Midőn a nagyérdemű közönséget raktárom megtekintésére szívélyesen meghívnam és mindenkit a legjobb kiszolgálásról biztositanék, maradtam

mély tisztelettel:

Wetzi Jakab.

Nagy-Kikindán
Főtér, Bogdán Márkó-féle ház.

562 1-1